

καρφί

καρφί, το, ουσ. [<μσν. καρφίν <μτγν. καρφίου, υποκορ. του αρχ. κάρφος], το καρφί. **1.** (στη γλώσσα της αργκό) ο προδότης, ο σπιούνος, ο καταδότης, ο χαφιές της Ασφάλειας: «αν μάθω ποιος είναι το καρφί, να ξέρει πως θα 'χει κακά ξεμπερδέματα μαζί μου». (Λαϊκό τραγούδι: της ζήτησαν να γίνει του Τσάκαλου **καρφί**, μα κείνη λέει όχι με βροντερή φωνή). Συνών. καρφής / πρόκα (1) / πρόκας / σπιούνος (1) / χαφιές (1). **2.** ο πούτσος, το πέος, ιδίως όταν βρίσκεται σε στύση. Στη βρισιά κάποιου γαμώ την αδερφή σου η στερεότυπη απάντηση ήταν: εγώ δεν έχω αδερφή, έχω όμως ένα καρφί, που γαμάει τη δικιά σου την αδερφή. **3.** χοντροκομμένος και προσβλητικός υπαινιγμός, προσβλητικό υπονοούμενο, καθώς και το άτομο που χρησιμοποιεί τέτοιον υπαινιγμό ή τέτοιο υπονοούμενο: «εμένα τα καρφιά δε μ' αρέσουν κι αν έχεις κάτι εναντίον μου, να μου το πεις στα ίσα || ο τάδε είναι το μεγαλύτερο καρφί της παρέας μας». Συνών. πρόκα (2). **4.** (στη γλώσσα των ναρκωτικών) το χασίσι: «μόλις πήρε το καρφί του, την έκανε για το γρένι του». **5.** (για βόλεϊ) δυνατή και σχεδόν κατακόρυφη βολή της μπάλας στην αντίπαλη περιοχή: «το αμυντικό μπλοκ των παιχτών μας εξουδετέρωσε το καρφί των αντιπάλων». Υποκορ. **καρφάκι** κ. **καρφούδι, το**. (Ακολουθούν 25 φρ.)·

- βγάζει καρφί, (για δρόμους) οδηγεί κατευθείαν, ίσια, χωρίς καμιά παρέκκλιση: «απ' το την πλατεία Βαρδαρίου η Εγνατία οδός βγάζει καρφί στο χώρο της Έκθεσης Θεσσαλονίκης»· βλ. και φρ. πάει καρφί·

- για το καρφί χάνει το πέταλο, λέγεται για άτομο, ιδίως φιλάργυρο, που για να μην υποβληθεί σε μια μικρή δαπάνη, παθαίνει αργότερα πολύ μεγαλύτερη ζημιά, οπότε αναγκάζεται να πληρώσει πολλά περισσότερα: «δεν επισκεύαζε τ' αυτοκίνητό του, όταν είχε μικροπροβλήματα, για να μη δώσει πέντε φράγκα. Αλλά έτσι είναι αυτός ο άνθρωπος, γιατί απ' την τσιγκουνιά του για το καρφί χάνει το πέταλο και τώρα τραβάει τα μαλλιά του, γιατί θέλει αλλαγμα η μηχανή». Συνών. για το δέντρο χάνει το δάσος·

- γύφτικα καρφιά, που είναι κοντά, τριγωνικά και με πυραμοειδές κεφάλι: «ό,τι καρφώνεται με γύφτικα καρφιά, αντέχει μια ζωή»·

- δε μου καίγεται καρφί (καρφάκι) ή καρφί (καρφάκι) δε μου καίγεται, δε με νοιάζει, δε με ενδιαφέρει διόλου, αδιαφορώ τελείως για κάποιον ή για κάτι: «δε μου καίγεται καρφί τι θα κάνεις || καρφάκι δε μου καίγεται για το αν μπορέσεις να τα βγάλεις πέρα με τη δουλειά σου || καρφί δε μου καίγεται που δεν έχω κι εγώ αυτοκίνητο». (Λαϊκό τραγούδι: πάντα στη ζωή σου να προσέχεις, για γυναίκα **μη σου καίγεται καρφί** κι αν με κάποια θα τα μπλέξεις, να σκεφτείς πώς θα ξεμπλέξεις μη σε στείλει καμιά μέρα φυλακή)·

- είμαι καρφί στο μάτι (κάποιου), βλ. φρ. μπαίνω καρφί στο μάτι (κάποιου)·

- είμαι στα καρφιά, βλ. φρ. κάθομαι στα καρφιά·

- έπεσε καρφί, συντελέστηκε προδοσία: «από κάποιον έπεσε καρφί και τους μπαγλάρωσαν την ώρα που παραλάμβαναν τα λαθραία»·

- έχει καρφιά η καρέκλα του, δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχος σε μια θέση, κινείται διαρκώς: «συνεχώς σηκώνεται και πηγαίνει πέρα δώθε, λες κι έχει καρφιά η καρέκλα του». Ίσως από την ικανότητα του φακίρη να κάθετα ή να ξαπλώνει γυμνός πάνω σε καρφιά, ικανότητα που δεν έχει ο περί ου ο λόγος. Συνών. έχει αγκάθια ο κώλος του / έχει σκουλήκια ο κώλος του·

- έχει καρφιά ο κώλος του, βλ. συνηθέστ. έχει καρφιά η καρέκλα του·

- έχω ένα καρφί στην καρδιά, νιώθω συνεχώς μια πίκρα, ένα ψυχικό πόνο για κάτι: «έχω ένα καρφί στην καρδιά, γιατί ο γιος μου απέτυχε στη ζωή του». (Λαϊκό τραγούδι: κι η θύμησή σου τη νύχτα αυτή **μες την καρδιά μου είναι καρφί**)·

- κάθομαι στα καρφιά, ανυπομονώ έντονα: «έμαθε πως έρχεται ο γιος του απ' το στρατό με άδεια και κάθετα στα καρφιά, μέχρι να του συναντήσει». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το πάνω·

- *καρφιά έχει η καρέκλα σου*; έκφραση απορίας ή δυσφορίας σε άτομο που δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχο σε μια θέση, που κινείται διαρκώς: «τι έχεις και πας κάθε τόσο πέρα δώθε, ρε παιδάκι μου, καρφιά έχ' η καρέκλα σου;». Συνών. *αγκάθια έχει ο κώλος σου*; / *σκουλήκια έχει ο κώλος σου* (;).
- *καρφιά έχει η καρέκλα του*, βλ. φρ. *έχει καρφιά η καρέκλα του*.
- *καρφιά έχει ο κώλος σου*; βλ. συνηθέστ. *καρφιά έχ' η καρέκλα σου*(;).
- *καρφιά έχει ο κώλος του*, βλ. συνηθέστ. *καρφιά έχ' η καρέκλα του*.
- *κόβω καρφιά*, τουρτουρίζω από το κρύο, ιδίως από τον παγωμένο αέρα που με χτυπάει: «σε περίμενα μια ώρα στη γωνία κι έκοβα καρφιά».
- *μια στο καρφί και μια στο πέταλο*, κατηγορίες και παινέματα διαδοχικά ή λέγοντας άλλα τη μια φορά κι άλλα την άλλη για την επίτευξη κάποιου σκοπού: «και για να μην πάρει κανείς αέρα, ήταν συνέχεια μια στο καρφί και μια στο πέταλο».
- *μπαίνω καρφί στο μάτι (κάποιου)*, προκαλώ τη ζήλια του: «απ' τη μέρα που αγόρασα καινούριο αυτοκίνητο, μπαίνω καρφί στο μάτι καθενός». (Λαϊκό τραγούδι: *μα πεθάνεις, να πεθάνεις, να πεθάνεις με τα νάζια και τα κόλπα που μου κάνεις. Δεν πεθαίνω, δεν πεθαίνω, δεν πεθαίνω, και στο μάτι σου γυαλί - καρφί θα μπαίνω*). Από την επί του όρους ομιλία του Χριστού: *κάρφος ὀφθαλμῶν τοῦ ἀδελφοῦ σου*, όπου όμως γίνεται παρανόηση, γιατί κάρφος σημαίνει αχυράκι κι όχι καρφί. Συνών. *μπαίνω αγκάθι στο μάτι (κάποιου)* / *μπαίνω στο μάτι (κάποιου)*.
- *ούτε πόρτα χωρίς καρφί, ούτε σπίτι χωρίς πομπή*, βλ. λ. [σπίτι](#).
- *πάει καρφί*, (για πρόσωπα) πάει κατευθείαν: «μόλις του ζητάει κάτι η γυναίκα του, πάει καρφί και της το αγοράζει» βλ. και φρ. *βγάζει καρφί*.
- *πετώ καρφί ή πετώ καρφιά ή πετώ τα καρφιά μου*, **α.** κάνω ενοχλητικές παρατηρήσεις σε κάποιον, ιδίως μπροστά σε κόσμο, του απευθύνω προσβλητικούς υπαινιγμούς, προσβλητικά υπονοούμενα: «σου είπα χίλιες φορές πως δε θέλω να μου πετάς καρφιά μπροστά στον κόσμο». **β.** μιλώ με υπονοούμενα σε κάποιον, αλλά με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλάβει ακριβώς τι εννοώ για να εκνευριστεί ή για να ανησυχήσει: «μόλις κατάλαβε το καρφί που του πέταξε, κατέβασε το κεφάλι του κι έφυγε».
- *ρίχνω καρφί ή ρίχνω καρφιά ή ρίχνω τα καρφιά μου*, βλ. φρ. *πετώ καρφί*.
- *τα κάνω γυαλιά καρφιά*, βλ. λ. [γυαλί](#).
- *το τελευταίο καρφί στο φέρετρο*, λέγεται για ό,τι ολοκληρώνει μια καταστροφή, το τελειωτικό χτύπημα: «από καιρό δεν πήγαινε καλά η δουλειά του και η τελευταία απεργία των υπαλλήλων του ήταν γι' αυτόν το τελευταίο καρφί στο φέρετρο».
- *του φτωχού το εύρημα ή καρφί ή πέταλο*, βλ. λ. [φτωχός](#).